



Discours van Pieter en Pauwels, op de handelinghe vanden vreede, anno 1608

<https://hdl.handle.net/1874/14631>

DISCOVRS.

Van Pieter en Pauwels

Op de Handelinghe vanden Tzede.

Anno 1608.

Pieter.



Gheden dach Drient. Wat zyt ghy dus doende int lesen alle dese Druyckens/wat houdense toch in?

Pauwels.

t'Syn alle die Gemonstrantien/ Discoursē/ t'Samenspreekingē/ Droomen ende Raetsels die op dese Tzede-handel upgecomen zijn.

Pieter.

Wat duncter u aff/souden sommighe poincten vande selve wel waer moghen vallen.

Pauwels.

Jaet / meer als te veel. Want die Schrybers en hebben niet alleen ghe-droomt ende gheraden/ maer hebben t'zelve upt levende Hystozien/ als oock bp exempel bevonden.

Pieter.

Ik bidde u verhaelt ons toch eenighe.

Pauwels.

Seer gheerne. Overleest die Indische Hystozien/ daer suldy bevinden: nae dat den Coninck van Spaengnien hem Drient heeft gemaecht (soo't s'cheen) met schoone beloften / met die Coninghen van West-Indien/ hor dat hysē naerderhandt met ettelijche hondert duysenden menschen vermoort heeft/ om hem alsoo t'Landt af te nemen / ende dooz sulcke tyrannie die Coninckrijcken van Mexico, Peru, ende La-Florida, met die Eplanden Cuba, St. Domingo, ende Porto Rico, onder zyn Tyranighe subjeette ghebracht / ghelijck dat hedens-daeghs noch blijft / ende dat ondert deksel vande Papistische Religie daer in te voeren/waer toe dat de Paus hem tot alles geotroijert heeft.

Pieter.

Wat is wel waer. Maer dat en roert ons niet/want dat waren al onghelooDIGhe menschen / ick soude hopen / naedemael dat d'Inwoonderen van dese Gheunierde Provincien alleen op Christusum staen / dat den Coninck van Spaengnien ons also niet tracteren en sal : aengesien hy hem oock be-roemt een Christen mensche te zijn.

Pauwels.

Indien dat den Coninck van Spaengnien ons soo conde in slaepē ghewieghen ghelijck hy die Indiaensche ghedaen heeft/het soude met ons noch veel er gher zijn/want hy pterendeert / (niet teghenstaende dat den Coninck Philips den tweeden zyn Heer Vader onse Privilegten niepnedich ghebrōken heeft) dat wpsne Ondersaten zijn. Ende dat meer is / dat wy de ghens zijn die des Paus Cramerij ende Ketterij int openbaer brenghen.

A

Pieter.

Pieter.

Ich kan qualijcken verstaen dat den Paus vol Ketterij soude zyn / want men seyt dat syn Heylicheyt niet en can doolen.

Pauwels.

Ich stae u wel toe dat die Heylicheyt niet en can doolen (dat wort verstaen indien daer eenighe heylicheyt by den Paus ware) t'blight ghenoech by diverse Historien / dat die Pausen begaest zyn met alle geueylicheyt / bedroch / ambitie / wraechgiericheyt ende moordery / als sy't connen te weghe gebruygen tot haren voordeel / om hare Cramerij ende Ketterij staende te houden. Ergo gheen heylicheyt by de Pausen / al simuleert hy somwijlen op zyn Heylicheyt / ghelijck hy nu doen moet met die Venetianen / hy sal synen tyt verheyden op syn voordeel / ghelijck hy oock radet aenden Coninck van Spaenguen dat hy doen soude met dese Prouintien. Doch wy bewinden by experientie / dat alle hun Truanie Olie int Dier is:

Pieter.

Atebezyent / ghy hebt wel een swaer hooft: Want al waert dat den Coninck van Spaenguen bedroechlyck met ons wilde handelen / so en sal hy't niet connen te weghe brenghen / naedemael die naeghebueren Princen ons heel goets toe wenschen / ende ons mede hulper sullen zyn.

Pauwels.

Dat is wel waer: Maer men seyd't voor een spreck-woort: Novus Rex, Nova Lex. t'Welck den Coninck van Spaenguen wel sal weten waer te nemen / by die af-lybichheydt vande naeghebueren Coninghen en Princen / om dooz Mediantibus illis, dooz syne lange voorzienne Pensionarisen zyn profijt daer mede te doen. Want t'is secker dooz veranderinghe van eenighe Princen / mutant mores in alle Begeringe / ende principelijck dooz inbeeldinghe ghelijck den Coninck van Spaengien daer toe veel personagien vinden can met Instrumenten van t'sijste Metael.

Pieter.

Wilt ons toch eenighen exempel van sulcx verhalen / want wy Pieter en Pauwels corte memozie hebben.

Pauwels.

Ich en kan u niet verheelen / hoe wel dat de erbarentheydt ons ghenoech daer van leert / ick en sal u gheen vzeemde Historien verhalen / maer alleenlic die dese onse Prouintien aentref / dat is te weten / wat eenen sachtmoedigen Prince dat wy hadden by de Keyser. Ma. Caroli den vyffden hoechloflijcker memozien / in wat state dat hy dese Nederlanden gheueert heeft / hoe wel dat hy eenige rigorouse Placcaten heeft laten uptgaen / dat en is zyn doent niet gheweest / maer wel het doen vande Inquisitie / die hem ghebrocht hebben te resigneren syne Coninckryckē en Prouintien aen zynen Soone Philips int beste van synen ouderdom / jae int beste van zynen leven / teghen natuerē van alle Princen / hebben hem daer toe ghedronghen ende epntijc also ghesoyden / Godt weet dooz wat middel. Waer naer dat synen Soone Coninc Philips den tweeden bestaen heeft te regeeren / naer der Inquisitie fantasie die hy in ghesoyden hadde / om dese Nederlanden alle haer Privilegien te benemen / ende nieuwe Conquesten vande selve te maken / op de maniere als in Indien / waer toe dat den Paus zynen zegghen ende Octrope verleent heeft.

Die

Dit is ghebleken by die comste van Duc d'Alva, Commendador majior, ende Don Ian d'Austria. Als eenighe Provincien/Landen/ofste Steden haer wils refereren op hare Privilegien/hebben gheantwoort Que Diablos Privilegios. Den Coninck heeft u die Privilegien ghegheven/hy machse u oock wederom nemen als hy hem daer by geinteresseert vint: jae dit selve wort noch wel gheseyt ende ghesustineert by dioversche hare geconfedereerde Papisten hier ende dese Gemieerde Provincien woonende.

Pieter.

Al dat ghy my daer verhaelt/ hebbe ic wel gelesen ende oock selfs beleest/ hoe dat Duc d'Alva ons beghoest te tracteren/ende noch meer soude ghedaen hebben/hadder Godt niet verstien/als oock den Commandadeur en Don Ioan. Maer daer en volcht niet vpt dat desen teghenwoordighen Conine Philips den derden met ons alsoo handelen sal/want men hout dat hy den quaersten niet en is.

Pauwels.

Daer aen en is niet te twijfelen/ of hy en sal ons tracteren als syn Heer Vader ons ghedaen heeft (indien hy kan.) Oorsaecke/ om dat hy noch meer aenden Paus (wiens liefsten Soone hy is ghelick syn Heer Vader was) als aende Inquisitie verbonden is. Sonder wiens raet hy niet doen en sal/ ende al wilde hy't oock doen/ soo soude hem belet worden dooz des Paus ghescozen Mignons die hy mede al in des Coninck rardt heeft, ende hy soude mogelijc anders oock varen gelijc den Keyser Hêricus gevaren heeft doen hy t'Paepsche Sacrament outfanghen heeft. Want alsoo den Paus des Coninck Vader is/ soo soude hy met hem wel comen doen gelijc Philips den tweeden met synen Soone Caroli ghedaen heeft.

Pieter.

Jaer u segghen soo soudent wy altyds in Oorloghe moeten blijven/ t'welck nochtans onbetamelijck is.

Pauwels.

Houten Mensen moeten sy hebben die den Vrede niet en wenschen/ ic soecthe eenen goeden vasten Vrede. Ende t'geere dat my daer aen seer doet twijfelen dat ic al bedroch onder schuyt/ dat is datmen int beginfel vande Treves (om tot die communicatie vanden Vrede te comen/) heeft beghonnen met groote sommen van penninghen ende Juwelen te schencken/aen die gene die veel secreten des Landts worden roe betrouwt. Ende hoe wel die gheschenken en wederom gherestitueert zijn. het is te beduchten/ dewijle den Coninck sine Gecommitteerde hier int lant heeft/ of die gheschenken niet en zijn wederom aende selve met noch meer andere/aen andere liefhebbers vande giericheyt gegeven/ om alsoo noch meer Vrienden te maechen, neffens hare geunteerde Papisten die hier ghenoech int Lant wonen.

Pieter.

Wat raet dan.

Pauwels.

Ik soude verhoppen dat de Heeren Staten genoech verbotsticht zijn van alle haren handel/ dooz die groote dilapen ende vtbluchten die sy noch dagelick soecken/ en dat sy dooz sulcke oorsake dooz Gods genade/ die saecke so sulck overwegen/ gelijc sy tot noch toe ge dae hebben/ tot voozdel vade gemieerde Provincien: waer toe een pegelijc wel hertelijck sact te bidden. Amen.